פרק ט״ו - הכנסות והוצאות העירייה

1. תקציב העירייה ותקני כוח אדם

אגפי העירייה - החלוקה לאגפים משתנה מעת לעת. לכן, יש להיזהר בהשוואת הנתונים לשנים קודמות.

הוצאות

תקציב רגיל ובלתי רגיל

הרשויות המקומיות מחלקות את חשבונותיהן לתקציב רגיל ולתקציב בלתי רגיל. העיקרון הוא להפריד בין פעולות שוטפות לבין השקעות. ההחלטה באיזה משני התקציבים תירשם פעולה תלויה במקורות המימון שלה. אם הפעולה ממומנת ע״י ההכנסה השוטפת, תירשם הפעולה בתקציב הרגיל. אם הפעולה ממומנת על ידי הלוואה או הכנסה המיועדת לפעולת פיתוח, תירשם הפעולה בתקציב הבלתי רגיל. בשנים האחרונות נוהגות הרשויות המקומיות לכלול בתקציביהן הבלתי רגילים גם מלוות המיועדים לאיזון התקציב.

לוחות ט״ו/1-10 (מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה) מתייחסים לביצוע התקציב.

לוחות ט״ו/14-16 (מקור: עיריית ירושלים) מתייחסים להצעת התקציב הרגיל.

הוצאות בתקציב הרגיל - משמשות למימון הפעולות הארגוניות של הרשות, נכסיה, השירותים המקומיים והממלכתיים לתושבים וכן מפעלי העירייה. התקציב הרגיל כולל גם תשלומים לפירעון מלוות למימון עבודות פיתוח (בתקציב הבלתי רגיל) והעברות לתקציב הבלתי רגיל.

הוצאות בתקציב הבלתי-רגיל - משמשות למימון פעולות פיתוח כגון הקמת בנייני ציבור, סלילת כבישים, נטיעת גנים וכיו״ב.

ייעוד ההוצאה

ההוצאות בתקציב הרגיל והבלתי רגיל מוינו לפי ייעוד ההוצאה, לחמש קבוצות:

א. הנהלה כללית - הוצאות על מנהל העירייה: מנגנון, מנהל כספים והוצאות מימון, לרבות עמלות וריבית על משיכת יתר.

ב. שירותים מקומיים - שירותי ניקיון ותברואה, פיקוח וטרינרי וסילוק שופכין; תכנון ובניין ערים; אחזקת נכסים ציבוריים (כגון מבני ציבור, כבישים וגנים); פעילויות תרבות יזומות מטעם העירייה; פעולות שוטפות לפיתוח כלכלי ופיקוח על ביצוע חוקי העזר.

ג. שירותים ממלכתיים - אחזקה שוטפת של מערכת החינוך, להוציא משכורות מורים בחינוך היסודי ובחינוך העל- יסודי, ומשכורות גננות בגני חובה; פעולות תרבות, הכוללות: אחזקת ספריות, מוזיאונים, מתקני ספורט ונוער והפעלת חוגים להנחלת הלשון; שירותי בריאות, הכוללים: ריפוי, תחנות לבריאות המשפחה, מגן דוד אדום ופעולות בריאות אחרות; שירותי רווחה, הכוללים: טיפול בילד ובמשפחה, שחרור ממסים ותמיכה במוסדות; ושירותי דת, הכוללים העברות כספים למועצה הדתית או לשירותי דת.

ד. מפעלים של הרשות המקומית - ביניהם אספקת מים, בתי מטבחיים וכד'.

ה. תשלומים לא רגילים (הוצאות אחרות) - בעיקר הפרשות לקרנות ותשלומים על חשבון תקציבים קודמים.

הכנסות

הכנסות - הכנסות ממסים עירוניים, אגרות שירותים, דמי שירות, הכנסות מבעלים עבור עבודות שהעירייה מבצעת למענם, השתתפות הממשלה בהוצאות לשירותים שהעירייה מספקת לתושביה וכן השתתפויות שונות של מוסדות והעברות משנים קודמות.

הכנסות כוללות התחייבויות של הממשלה, אף אם טרם נתקבלו בפועל, וכן הכנסות שהתקבלו בשנים קודמות ותוקצבו בשנה הנדונה.

הכנסות סופיות- הכנסות שאין צורך להחזירן בעתיד.

ההכנסות בתקציב הרגיל מוינו לפי ייעוד ומקור:

הכנסות לפי ייעוד

ההכנסות מוינו לפי שתי קטגוריות:

א. הכנסות שאינן מיועדות לסעיף הוצאה מסוים והן מוקצות על ידי הרשות לייעודים שונים על-פי שיקוליה. המקורות של ההכנסות האלו הם מיסים ומענק כללי.

ב. הכנסות המיועדות לשירותים מקומיים ולשירותים ממלכתיים, אחזקת מפעלים והכנסות אחרות משירותים שונים.

הכנסות לפי מקור

א. הכנסות עצמיות - ההכנסות שהרשויות גובות ישירות מהתושבים וממוסדות. הכנסות אלו כוללות ארנונה כללית, אגרות ודמי שירותים, היטלים והשתתפות בעלים ומוסדות.

ב. הכנסות מועברות מהממשלה - הכנסות שגובה הממשלה עבור הרשויות המקומיות, הכוללות ארנונת רכוש, מס שבח מקרקעין ואגרות כלי רכב. משנת 1994 הכנסות אלה אינן מפורטות עקב ביטול מרביתן.

ג. השתתפות הממשלה - כוללת מענק כללי שהוא בלתי מיועד והכנסות המיועדות להחזקת שירותים, בעיקר שירותים ממלכתיים כמו חינוך, תרבות, רווחה ודת.

ד. מלוות לאיזון התקציב - מלוות להקטנת הגירעון המצטבר.

הדו"ח המבוקר - הדו"חות הכספיים של הרשויות המקומיות מבוקרים ע"י רואי חשבון, ונערכים במתכונת אחידה לכלל הרשויות המקומיות. להסבר נוסף בנוגע לדו"ח המבוקר ראו באתר משרד הפנים, ביקורת ראיית חשבון בשלטון המקומי.

2. גביית ארנונה (מיסי עירייה)

חיוב ברוטו - מכפלת שטח הנכס בתעריף למ"ר.

גביית ארנונה - סכום הכסף שהעירייה גובה עבור ארנונה.

יתרת חיוב - סכום לגבייה שטרם שולם.

רווח כל האחוזים חושב מהחיוב ברוטו.

הנחות בארנונה

עיריית ירושלים מעניקה הנחות בארנונה, לקבוצות אוכלוסייה מיוחדות הזכאיות להנחה וזאת על פי חוקי המדינה ותקנות משרד הפנים. גובה ההנחה משתנה לפי סוג ההנחה לה זכאי מבקש ההנחה.

סוגי ההנחה בארנונה - ההנחות בארנונה מוענקות לקבוצות אוכלוסייה שונות. כל הנחה מוענקת על פי קריטריונים שונים ובשיעור שונה, ומשתנה על פי גודל הדירה עבורה ביקשו את ההנחה ומספר הנפשות המתגוררות בה. הנחות הניתנות לתושבים ותיקים הן לעיתים בשיעור שונה מהנחות בעלות קריטריונים זהים הניתנות לתושבים שאינם ותיקים. בלוח ט"ז/20 מופיע מספר ההנחות שהוענקו על ידי העירייה בכל אזור בירושלים, לפי סוג ההנחה שהוענקה. בלוח מופיעות ההנחות העיקריות בלבד, כך שישנן הנחות נוספות שאינן מופיעות בלוח. ההנחות המופיעות בלוח אינן מתייחסות לסוג זכאות אחד בלבד אלא למספר סוגי זכאות דומים שקובצו יחד. להלן פירוט הזכאויות המרכיבות כל סוג הנחה בלוח:

זכאים מטעמי הכנסה - כולל הנחה מטעמי הכנסה בלבד, מוענק לתושבים ותיקים ותושבים שאינם ותיקים על סמך עמידה במבחן הכנסה.

בעלי מוגבלויות - כולל מספר הנחות המוענקות לתושבים ותיקים ותושבים שאינם ותיקים בעלי מוגבלויות שונות: נכה שנקבעה לו לצמיתות דרגת אי כושר השתכרות; נכה בשיעור של 90% ומעלה; משפחה שאחד מילדיה נכה; נכה צה"ל; נכה נפש; נכה מלחמה בנאצים; נכה רדיפות הנאצים; עיוור ומקבל גמלת סיעוד מביטוח לאומי.

מקבלי קצבת זקנה - הנחה הניתנת לאזרחים ותיקים, מקבלי הקצבאות הבאות מביטוח לאומי: זקנה, שארים, תלויים או נכות בשל פגיעה בעבודה.

מקבלי קצבת הבטחת הכנסה - כולל הנחות הניתנות לתושבים ותיקים מקבלי קצבת הבטחת הכנסה מביטוח לאומי וכן מקבלי הבטחת הכנסה שאינם תושבים ותיקים.

מוסדות - כולל מוסדות חינוך, דת, צדקה, או"ם, דיפלומטיה ונכסי עירייה.

משפחות חד-הוריות - כולל הנחות הניתנות למשפחות חד-הוריות. משפחה חד-הורית נחשבת מי שהיא רווקה, גרושה או אלמנה עם ילד עד גיל 18 או חייל בשירות חובה המתגורר עמה.

פירוט נוסף אודות ההנחות בארנונה והקריטריונים לקבלת כל הנחה, ראו באתר האינטרנט של עיריית ירושלים, הנחות בארנונה.

3. מקורות ללוחות

לוחות ט״ו/1-10 : הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה , תחום בינוי ורשויות מקומיות

לוחות ט״ו/11-13, 17, 18 : הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הרשויות המקומיות בישראל, לשנים המתאימות

לוחות ט״ו/14-16, 19 : עיריית ירושלים, המנהל הכספי, המחלקה לתקציבים

לוח ט״ו/20-22 : עיריית ירושלים, אגף השומה והגבייה